

Rozsudky vo veci C-600/19 Ibercaja banco,
v spojených veciach C-693/19 SPV Project 1503 a C-831/19 Banco di Desio
e della Brianza a i.,
ako aj vo veciach C-725/19 Impuls Leasing România a C-869/19 Unicaja
Banco

Tlač a informácie

Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách: vnútroštátne procesné zásady nemôžu brániť právam, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie

Zásada efektivity vyžaduje účinné preskúmanie potenciálnej nekalej povahy podmienok

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vo svojich rozsudkoch z dnešného dňa rozhoduje o viacerých návrhoch na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podali španielske, talianske a rumunské súdy, ktoré sa týkajú výkladu smernice 93/13/EHS¹ o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Súdnu dvoru bola položená otázka, či vnútroštátne procesné zásady, akou je právna sila rozhodnutej veci, môžu obmedziť právomoci vnútroštátnych súdov, najmä výkon rozhodnutia, na účely posúdenia prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok. Sú zásady vnútroštátneho procesného práva, ktoré neumožňujú takéto posúdenie na úrovni výkonu rozhodnutia, vrátane posúdenia *ex offio* súdom rozhodujúcim o nariadení výkonu rozhodnutia, z dôvodu existencie predchádzajúcich vnútroštátnych súdnych rozhodnutí, zlučiteľné so smernicou 93/13?

Súdny dvor v tejto súvislosti pripomína dôležitosť **zásady právnej sily rozhodnutej veci** tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadna správa vecí verejných, je totiž dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených na podanie týchto opravných prostriedkov.²

Súdny dvor v prvom rade pripomína, že systém ochrany zavedený smernicou 93/13 je založený na myšlienke, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti.³ Vzhľadom na takéto znevýhodnené postavenie smernica 93/13 stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné. Ide o kogentné ustanovenie, ktorého cieľom je nahradiť formálnu rovnováhu skutočnou rovnováhou.⁴

Súdny dvor ďalej uvádza, že vnútroštátny súd je povinný *ex offio* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13⁵ a že členské štáty sú povinné stanoviť primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili ďalšiemu uplatňovaniu nekalých podmienok.⁶

Právo Únie v zásade neharmonizuje konania uplatniteľné na skúmanie údajne nekalej povahy zmluvnej podmienky a tieto konania teda patria do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov. Vnútroštátne procesné ustanovenia musia byť v súlade so **zásadou efektivity**, teda musia

¹ Smernica Rady z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

² Rozsudok zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, [C-40/08](#).

³ Rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus, [C-421/14](#).

⁴ Rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., [C-154/15](#), [C-307/15](#) a [C-308/15](#) (pozri TK č. [144/16](#)).

⁵ Rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, [C-415/11](#) (pozri TK č. [30/13](#)).

⁶ Rozsudok z 26. júna 2019, Addiko Bank, [C-407/18](#).

spĺňať požiadavku účinnej súdnej ochrany.⁷ V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že pri neexistencii účinného preskúmania potenciálnej nekalej povahy podmienok predmetnej zmluvy nemožno zaručiť dodržanie práv priznaných smernicou 93/13.⁸

Na základe týchto úvah dnes Súdny dvor vydáva štyri rozsudky.

Vec C-869/19, Unicaja Banco

Návrh bol podaný v rámci sporu medzi L a Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria SAU, ktorej právnym nástupcom je Unicaja Banco SA, týkajúceho sa toho, že vnútroštátny odvolací súd *ex offo* neuplatnil žalobný dôvod založený na porušení práva Únie. Banková inštitúcia poskytla L hypotekárny úver. Táto zmluva obsahovala „podmienku stanovujúcu minimálnu úrokovú sadzbu“ podľa ktorej pohyblivá sadzba nemohla byť nižšia ako 3 %. L podala proti tejto bankovej inštitúcii žalobu o neplatnosť tejto podmienky a o vrátenie neoprávnene zaplatených súm, pričom tvrdila, že táto podmienka by mala byť vyhlásená za nekalú z dôvodu, že je netransparentná. Prvostupňový súd žalobe vyhovel, pričom obmedzil časové reštitučné účinky na základe vnútroštátnej judikatúry. Odvolací súd, na ktorý sa obrátila banka, nenariadil úplné vrátenie súm vybraných na základe „podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu“, keďže L sa neodvolala proti prvostupňovému rozsudku. Podľa španielskeho práva, ak časť výroku rozsudku nenapadne žiadny z účastníkov konania, odvolací súd ho nemôže zrušiť ani zmeniť. Toto pravidlo sa podobá právnej sile rozhodnutej veci. **Španielsky Najvyšší súd** sa preto Súdneho dvora pýta na zlučiteľnosť vnútroštátneho práva s právom Únie, najmä pokiaľ ide o skutočnosť, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku proti rozsudku, ktorým bolo časovo obmedzené vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ neoprávnene zaplatil v dôsledku podmienky vyhlásenej za nekalú, nemôže z vlastného podnetu uplatniť dôvod založený na porušení smernice 93/13 a nariadiť úplné vrátenie predmetných súm.

Súdny dvor pripomína svoju judikatúru a **opätovne potvrdzuje, že právo Únie bráni vnútroštátnej judikatúre, ktorá časovo obmedzuje reštitučné účinky len na sumy, ktoré boli neoprávnene zaplatené na základe nekalej podmienky po vydaní súdneho rozhodnutia, ktorým sa konštatovala táto nekalá povaha.**⁹

Súdny dvor sa tiež domnieva, že uplatnenie predmetných zásad vnútroštátneho súdneho konania je také, že znemožňuje alebo nadmerne sťažuje ochranu týchto práv, čím narúša zásadu efektivity. **Právo Únie totiž bráni uplatňovaniu zásad vnútroštátneho súdneho konania, podľa ktorých vnútroštátny súd rozhodujúci o odvolaní proti rozsudku, ktorým bolo časovo obmedzené vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ neoprávnene zaplatil na základe podmienky vyhlásenej za nekalú, nemôže ex offo vzniesť dôvod založený na porušení tohto ustanovenia a nariadiť vrátenie týchto súm v plnej výške, pokiaľ skutočnosť, že dotknutý spotrebiteľ toto obmedzenie včas nenamietal, nemožno pripísať jeho úplnej nečinnosti.**

Vec C-600/19, Ibercaja banco

Návrh bol podaný v rámci sporu medzi MA a Ibercaja Banco SA, ktorý sa týkal **návrhu na zaplatenie úrokov dlžných bankovej inštitúcii z dôvodu neplnenia zmluvy o hypotekárnom úvere** uzatvorenej medzi týmito účastníkmi zo strany MA a PO. Príslušný súd nariadil výkon hypotekárneho titulu, ktorý mala Ibercaja Banco, a povolil zabavenie majetku spotrebiteľov. Až v priebehu exekučného konania, konkrétne po dražbe nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, MA poukázala na nekalú povahu podmienky týkajúcej sa úrokov z omeškania a podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu, t. j. keď účinok právoplatne rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu zmluvných podmienok ani spotrebiteľovi dovoľávať sa nekalej povahy predmetných podmienok. Zmluva bola preskúmaná *ex offo* pri začatí konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ale posúdenie sporných podmienok nebolo výslovne uvedené ani odôvodnené.

⁷ Rozsudok z 10. júna 2021, BNP Paribas Personal Finance, [C-776/19 až C-782/19](#) (pozri TK č. [100/21](#)).

⁸ Rozsudok zo 4. júna 2020, Kancelaria Medius, [C-495/19](#).

⁹ Rozsudok Gutiérrez Naranjo a i., [C-154/15](#), [C-307/15](#) a [C-308/15](#), už citovaný.

Podľa Súdneho dvora právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z dôvodu účinku právnej sily rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje ani súdu preskúmať *ex offa* nekalú povahu zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ani spotrebiteľovi po uplynutí lehoty na podanie námietky dovoľávať sa nekalej povahy týchto podmienok v tomto konaní alebo v neskoršom určovacom konaní, pokiaľ uvedené podmienky už boli predmetom preskúmania ich prípadnej nekalej povahy vykonaného súdom *ex offa*, ale ak súdne rozhodnutie povoľujúce výkon rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou neuvádza žiadne odôvodnenie, aspoň v stručnej forme, preukazujúce toto preskúmanie, a ani neuvádza, že posúdenie vykonané týmto súdom po uvedenom preskúmaní už nebude možné spochybníť bez podania námietky v uvedenej lehote.

Ak však konanie o výkone rozhodnutia týkajúce sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou skončilo a vlastnícke práva k tomuto majetku boli prevedené na tretiu osobu, súd už **nemôže vykonať preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok**, ktoré by viedlo k zrušeniu aktov o prevode vlastníctva a spochybníť právnu istotu prevodu vlastníctva, ktorý už bol vykonaný voči tretej osobe. **Spotrebiteľ však musí mať v takejto situácii možnosť dovoľávať sa v samostatnom následnom konaní nekalej povahy podmienok zmluvy o hypotekárnom úvere**, aby mohol účinne a v plnom rozsahu uplatniť svoje práva na základe smernice s cieľom **získať náhradu finančnej škody spôsobenej uplatnením týchto podmienok**.

Spojené veci C-693/19, SPV Project 1503, a C-831/19, Banco di Desio e della Brianza a i.

Návrhy boli podané v rámci sporov jednak medzi spoločnosťou SPV Project 1503 Srl a spoločnosťou Dobank SpA ako splnomocneným zástupcom Unicredit SpA na jednej strane a YB na druhej strane a jednak medzi Banco di Desio e della Brianza SpA a inými úverovými inštitúciami na jednej strane a YX a ZW na druhej strane, týkajúcich sa **exekučných konaní na základe vykonateľných exekučných titulov, ktoré nadobudli právnu silu rozhodnutej veci**. Talianske exekučné súdy sa pýtajú na nekalú povahu podmienky o zmluvnej pokute a o úroku z omeškania v zmluvách o financovaní, ako aj na nekalú povahu niektorých podmienok v zmluvách o záruke. Na základe týchto zmlúv získali veritelia právoplatné platobné rozkazy. Súdy však poznamenávajú, že v súlade so zásadami vnútroštátneho procesného práva, ak spotrebiteľ nepodal odpor, právna sila rozhodnutej veci platobného rozkazu zahŕňa spravodlivosť podmienok zmluvy o záruke, a to aj v prípade, že súd, ktorý vyhlásil tento rozkaz, nekalosť týchto podmienok výslovne nepreskúmal.

Súdny dvor sa domnieva, že takáto vnútroštátna práva úprava **môže zbaviť vnútroštátny súd povinnosti preskúmať *ex offa* prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok**. Požiadavka účinnej súdnej ochrany vyžaduje, aby súd rozhodujúci o nariadení výkonu rozhodnutia mohol posúdiť, a to aj po prvýkrát, prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok, na základe ktorých súd vydal platobný rozkaz na návrh veriteľa, a proti ktorému dlžník nepodal odpor.

Vec C-725/19, Impuls Leasing România

Návrh bol podaný v rámci sporu medzi IO a spoločnosťou Impuls Leasing Romania IFN SA, ktorý sa týkal námietky proti exekúcii v súvislosti s núteným výkonom lízingovej zmluvy. Rumunský súd uvádza, že lízingová zmluva, na základe ktorej sa začalo exekučné konanie, obsahuje určité podmienky, ktoré možno považovať za nekalé.

Rumunská právna úprava však neumožňuje súdu, ktorý rozhoduje o vymáhaní pohľadávky, aby v prípade podania námietky proti tejto exekúcii posúdil *ex offa* alebo na základe návrhu spotrebiteľa nekalú povahu podmienok zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá je exekučným titulom, z dôvodu, že existuje inštitút žaloby podľa všeobecného práva, v rámci ktorej môže nekalú povahu podmienok takejto zmluvy preskúmať súd, ktorý túto žalobu prejednáva. Je síce pravda, že súd, ktorý rozhoduje o žalobe, ktorá je oddelená od žaloby týkajúcej sa exekučného konania, má právomoc prerušiť toto konanie. Spotrebiteľ, ktorý navrhuje prerušenie exekučného konania, je však povinný zložiť zábezpeku, ktorá sa vypočíta na základe hodnoty predmetu žaloby.

Podľa Súdneho dvora je pravdepodobné, že dlžník, ktorý je v omeškaní s platením, nemá k dispozícii dostatočné finančné prostriedky na zloženie požadovanej zábezpeky. Okrem toho tieto trovy nemôžu spotrebiteľa odradiť od toho, aby sa obrátil na súd na účely preskúmania potenciálne nekalej povahy zmluvných podmienok, čo platí o to viac, ak hodnota predmetu podaných žalôb značne presahuje celkovú hodnotu zmluvy.

Súdny dvor sa preto domnieva, že právo Únie neumožňuje takúto vnútroštátnu právnu úpravu.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

Úplné znenie rozsudkov a ich zhrnutí ([C-600/19](#), [C-693/19 a C-831/19](#), [C-725/19](#), [C-869/19](#)) sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499